

Tecophilaea cyanocrocus

Foto: Harrie de Vries

Nomenclatuur/etymologie

De geslachtsnaam *Tecophilaea* is een eerbetoon aan Tecofila Billotti-Colla, de dochter van de Italiaanse botanicus Luigi Colla, die veel planten voor haar vader tekende. De soortaanduiding *cyanocrocus* is een samenstelling van de Griekse woorden *cyanos* wat 'donkerblauw' of 'gentiaanblauw' betekent, en *crocus*, verwijzend naar de uiterlijke gelijkenis met de krokus in groeiwijze. De Nederlandse volksnaam is Chileense krokus of Chileense blauwe krokus.

Taxonomie

Tecophilaea cyanocrocus is een knolgewasje dat behoort tot een kleine familie van bloeiende planten. De soort is een van de slechts twee bekende soorten in het geslacht *Tecophilaea*.

- Rijk: Plantae
- Orde: Asparagales
- Familie: Tecophilaeaceae (Chileense krokusfamilie)
- Geslacht: *Tecophilaea*
- Soort: *T. cyanocrocus*

Synoniemen

Er zijn geen wijdverbreide of algemeen geaccepteerde botanische synoniemen voor de soort *Tecophilaea cyanocrocus* Leyb. De naam is stabiel sinds de eerste beschrijving in 1862.

Variëteiten en cultivars

Binnen de soort *Tecophilaea cyanocrocus* worden twee bekende variëteiten en de botanische soort zelf gecultiveerd, die verschillen in bloemkleur:

- *Tecophilaea cyanocrocus* var. *cyanocrocus*: De botanische soort met intens gentiaanblauwe bloemen en een wit centrum.
- *Tecophilaea cyanocrocus* var. *leichtlinii* Regel: Een variëteit met hemelsblauwe bloemen en een groter wit centrum.
- *Tecophilaea cyanocrocus* var. *violacea* Leichtlin: Een variëteit met paarsblauwe of violetblauwe bloemen.

Familie

De plant behoort tot de Tecophilaeaceae. Hoewel dit knolgewas in het verleden soms werd ondergebracht bij de Liliaceae of Amaryllidaceae, is de moderne classificatie Tecophilaeaceae. De familie is vernoemd naar het geslacht *Tecophilaea* en kent slechts enkele geslachten.

Hoogte

De plant is een laagblijvend knolgewas met een zeer korte stengel, waardoor de bloemen vlak boven de grond lijken te verschijnen, net als een krokus. De totale hoogte van de plant, inclusief bloem, is doorgaans 8 tot 15 centimeter.

Bloemkleur

De bloemkleur van de botanische soort is beroemd vanwege het intens gentiaanblauw of diep hemelsblauw, vaak met een opvallende witte keel (centrum). De bloemen zijn trechtervormig en wijd openstaand, met zes bloemdekbladen. Variëteiten kunnen variëren van hemelsblauw tot violetblauw. De bloemen zijn vaak licht geurend.

Bladkleur

De plant heeft slechts een of twee lineaire, vlezige, lijn- of lancetvormige bladeren per knol. Deze bladeren zijn donkergroen en verschijnen vaak al in de winter, voordat de plant bloeit.

Bloeiperiode

In het land van herkomst, Chili, bloeit de plant in de herfst (oktober/november). Door de omgekeerde seizoenen bloeit *Tecophilaea cyanocrocus* in het noordelijk halfrond in het vroege voorjaar, typisch in de periode van maart tot april. De bloei duurt, afhankelijk van het weer, meestal één tot twee weken.

Standplaats

Tecophilaea cyanocrocus komt van nature voor op stenige, hooggelegen hellingen in de Andes (tot 3000 meter), waar de knollen worden beschermd door een sneeuwdek tegen strenge vorst en de grond 's zomers droog is. In cultuur vereist de plant een zonnige, beschutte plek en een vruchtbare, maar uiterst goed doorlatende grond, bij voorkeur met veel zand, grind of steenslag om natte winters te voorkomen. Velen kweken de plant in een koude kas.

Herkomst

De soort is inheems in Chili, voornamelijk in de Cordillera van Santiago in het Andesgebergte. Het is een zeldzame en kwetsbare plant die in het wild kritisch bedreigd is, mede door overbegrazing.

Soort gewas

Het is een bolgewasje of knolgewas (*tuberous geophyte*), wat betekent dat het een geofyt is die de ongunstige periode (de droge zomer in dit geval) overleeft als een ondergrondse knol. Het is een vaste plant.

Vermeerderingswijze

Vermeerdering kan plaatsvinden via zaad en door bijknolletjes (broedknollen). Vermeerdering gaat relatief langzaam; een knol produceert meestal niet meer dan drie bijknollen. Uit zaad duurt het ongeveer vier jaar voordat de plantjes tot bloei komen en bestuiving door bijen of handbestuiving is vaak noodzakelijk voor zaadvorming.

Klimaatzone

De plant is redelijk winterhard (sommige bronnen noemen USDA zone 8 of kouder), maar is extreem gevoelig voor overmatig vocht in de winter, wat wortelrot veroorzaakt. Voor koude, natte winters wordt aanbevolen de knollen te beschermen onder een laag mulch of ze in potten in een koude kas te kweken.

Insecten

De bloemen zijn een vroege en belangrijke nectarbron in het voorjaar. Ze trekken bijen aan die zorgen voor de bestuiving en zaadvorming. Door de vroege bloei is de plant afhankelijk van de eerste actieve vliegende insecten.

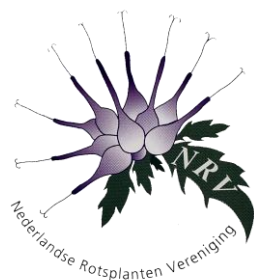
Bronvermelding

<https://www.allesoverbloembollen.nl/bloembollen-soorten/voorjaarsbloeiende-bolgewassen/tecophilaea/>

<https://www.tuinadvies.be/plantengids/11951/tecophilaea-cyanocrocus>

<https://www.pacificbulbsociety.org/pbswiki/index.php/Tecophilaea>

<https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:285875-2>

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/etymologie	<i>Tecophilaea</i> (vernoemd naar Tecofila Billotti-Colla); <i>cyanocrocus</i> (Grieks voor donkerblauwe krokus)
Taxonomie	<i>Rijk:</i> Plantae, <i>Familie:</i> Tecophilaeaceae, <i>Geslacht:</i> <i>Tecophilaea</i> , <i>Soort:</i> <i>T. cyanocrocus</i>
Synoniemen	Geen wijdverbreide botanische synoniemen
Variëteiten en cultivars	var. <i>cyanocrocus</i> , var. <i>leichtlinii</i> , var. <i>violacea</i>
Familie	Tecophilaeaceae (Chileense krokusfamilie)
Hoogte	8 tot 15 centimeter
Bloemkleur	Intens gentiaanblauw met wit centrum (var. <i>cyanocrocus</i>)
Bladkleur	Donkergroen
Bloeiperiode	Maart tot april (vroeg voorjaar)
Standplaats	Volle zon, beschut; zeer goed doorlatende, vruchtbare grond (gevoelig voor wintervocht)
Herkomst	Andesgebergte (Cordillera van Santiago) in Chili
Soort gewas	Bolgewas/Knolgewas (<i>tuberous geophyte</i>), vaste plant
Vermeerderingswijze	Zaaien (duurt ca. 4 jaar tot bloei) en bijknolletjes (langzaam)
Klimaatzone	Redelijk winterhard, maar moet tegen wintervocht beschermd worden
Insecten	Belangrijke nectarbron voor vroege bijen en andere bestuivers